

Teine Soome kuulus mees, kellest täna räägime, on Dr. August Ahlqvist sündinud uue kalendri järele 7. Augustil 1826 Kuopio linnas, Savo maakonnas Soome maal. Tema studeeris Helsingis keeleteadust ja heitis pärast koguni Soome sugu keelte uurijaks. Selle uurimisele ajas teda iseäranis armastus Soome maa ja keele vastu, mis tema isamaa ja emakeel on. Võnrot ja tema on siis ka kaks tugewamatest Soome kirjakeele parandajatest ja puhastajatest olnud. Ka oli tema suur ettevõtte ja tahtmine Soome maal Soome keelt riigi keeleks tõsta. Siia maani oli ikka Rootsi keel ülem olnud, aga nüüd pidi see teifiti minema. Selles nõuus afutas ta ajakirja „Suometare“ mis veel praegu kõige rohkem loetud ajaleht Soomes on. Aastal 1855 andis tema Boti keele grammatiku välja. Boti keelt oli ta ühel reisiril Botlaste, ehk, kuida Soomlased neid nimetavad, Radjalaste käest õppinud, kes Soome sugu rahwas on ja Peeterburi gubernangus elavad, aga juba mõne ainsuse tuhande pääle on kokku sulanud. Ka Eesti keelt õpistab Ahlqvist väga hästi ja on ka meie maal käinud aastal 1852. Aastal 1853 kuni 1858 tegi ta suure reisi Põhja-Wene maale ja Siberisse. Selle reisi kirjutas ta Soome keeles üles, ja selle raamatu päälkiri on Soome keeli nii: „Muistelmia matkoilta Wenäjällä“ vuosina 1853—1858, Helsingissä 1860. Eesti reisist andis ta ka veel Mosksha, Mordwini grammatiku välja 1861. Aastal 1862 sai Ahlqvist Võnroti asemelle Soome keele professoriks Helsingi suurel koolil. Ses ametis on

ta veel praegu. Ses ametis on tema ka Soome keele ja kirjawara edendamiseks ütlemata suurt tööd teinud, ja tema nimi on Soome kirjapõllul ülitähtsajas. Ka on ta nimel Oksanen Soome rahwa luuletaja. Palju salmikuid on ta teinud mis sündsate wiisidega täieste Soome rahwa lauludeks on saanud. Tema tödest on veel nimetada Rootsi keeles 1871 ja Sassa keelde ümber pandud 1875 Helsingis trükitud raamat: „Ohtu Soome keelte hariduse sõnad (Die Kulturwörter der westfinnischen Sprachen) ja pääle selle väga ilusaste kirjutatud Soome keeli raamat nimega: „Suome Kielen Rakennus“ see on „Soome keele ehitus.“ Selles seletab Ahlqvist väga osawaste ära, kuida wiisi Soome keel on sündinud ja missugustest osudest ta on kokku pandud. Ahlqvist on ka veel palju muid kirjasiid kirjutanud, mida aga ma siin enam ei jõua nimetada.

Mõnda on siis lugeja siin lühidal wiisit kahte tähtsat Soome rahwa meest tundma õppinud, kes mõlemad veel praegu elavad. Nemad on küll seda ära teeninud, et ka meie rahwas nende nimesid tunneb ja neid auustab. Aga Soome rahwal ei ole mitte üksi need kaks meest, waid palju enam mehi, kes juba aärmugi üle Soome maa radade on kuuljaks saanud. Ma nimetan nendest aga mõned ainsad: Suur keeletundja M. Castrén, kes juba aastal 1853 suri, siis politika mees ja senator J. Snellmann, kes alles nüüd hilja suri (Juulikuu algul 1881). Veel praegu elus on: Professor G. Forsman ehk kuida ta ennast päris Soome nimega nimetab Björö Koskinen, kuulus ja armasta-